

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В.М.Боронос
« ____ » _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ

Освітній рівень “Бакалавр”

Спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа та страхування

Керівник роботи:

(підпис)

Г.В. Салтикова

Студент:

(підпис)

Д.В. Луценко

Група:

Ф-61

Суми
2020

ЗАВДАННЯ

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 39 с., 8 рис., 2 табл., 36 джерел

Актуальність дослідження базується на усвідомленні визначальної ролі вдосконалення механізму регулювання інвестиційної діяльності у позитивних зрушеннях та подоланні кризових явищ в економіці України.

Метою бакалаврської роботи є розвиток науково-методичних засад управління інвестиційною діяльністю на основі дослідження його механізму в Україні.

Об'єкт дослідження - економічні відносини, що виникають в процесі управління інвестиційною діяльністю на макрорівні.

Предмет дослідження - процес управління інвестиційною діяльністю в контексті оцінки перспектив інвестиційного розвитку України.

Методи дослідження, які використовувалися в процесі підготовки роботи: науково-абстрактний, індукція, дедукція, узагальнення, порівняльний.

Структура роботи. У першому розділі проведені теоретичні дослідження засад державного регулювання економічних та інвестиційних процесів. Обґрунтована об'єктивна необхідність державного регулювання та описані основні його моделі. Проведена структурна декомпозиція механізму управління інвестиційною діяльністю. У другому розділі проаналізована динаміка макроекономічних показників, які постають одним із ключових інструментів формування стабільного економічного середовища в Україні; запропоновано застосування іноземного досвіду управління інвестиційною діяльністю, визначені основні елементи та схеми, варті запозичення. Третій розділ присвячений аналізу стану іноземного інвестування, як вагомому драйвера національного економічного зростання, проведений SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА, ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЦЕС, МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ, МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	7
1.1 Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки та загальна характеристика його моделей	7
1.2 Інвестиційна політика: поняття, методи формування, регіональні аспекти.....	10
1.3 Структурна декомпозиція механізму інвестиційного регулювання.....	14
2 АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ.....	20
2.1 Аналіз макроекономічних показників економічного розвитку та інвестиційної діяльності в Україні.....	20
2.2 Порівняльний аналіз інвестиційної активності регіонів	22
2.3 Зарубіжний досвід регулювання інвестиційного сектору та можливість його імплементації в Україні	25
3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	27
3.1 Прямі іноземні інвестиції: аналіз поточного стану та вдосконалення системи державного регулювання.....	27
3.2 SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України.....	30
ВИСНОВКИ.....	32
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	34

ВСТУП

Актуальність теми роботи. В сучасній економічній науці існує велика кількість досліджень у сфері інвестицій. Теоретичні та методичні аспекти управління інвестиційною діяльністю вітчизняних підприємств розкриті в багатьох працях видатних вчених, але окремі питання управління інвестиційною діяльністю на макрорівні залишаються дискусійними та нерозкритими через свою невичерпність.

У розвиток концепції управління інвестуванням важливий внесок здійснили такі українські вчені: І. Артёмов [1], О. Беляєв [5], Л. Бушовська [7], В. Гриньова [11], І. Довба [12], О. Котикова [15], З. Конохова [16], Т. Майорова [18], В. Малиновський [19]. Вагомий внесок також зроблено працями викладачів Сумського Державного Університету: В. Боронос [6], Т. Васильєва [8], І. Кобушко [14], М. Костель [17], С. Похилько [21], Г. Салтикова [22], І. Скляр [23]. Теоретичний базис подолання світових економічних криз створено дослідженнями таких вчених, як Джон Мейнард Кейнс, Жан Батіст Сей.

Багато зусиль для розвитку теорії інвестиційної діяльності доклали сучасні дослідники: М. Aslam [27], He Shuquan [28], Jiang Yu [29], Н. Kaya [30], D. Marcel [31], Mercado [32], М. Meresa [33], Nguedie [34].

дослідження базується на усвідомленні визначальної ролі вдосконалення механізму регулювання інвестиційної діяльності у позитивних зрушеннях та подоланні кризових явищ в економіці України.

Метою роботи є розвиток науково-методичних засад управління інвестиційною діяльністю на основі дослідження його механізму в Україні.

Досягненню сформульованої мети слугують такі **завдання**:

- обґрунтувати та розкрити значення механізму управління інвестиціями;
- дослідити процес інвестиційної діяльності на макрорівні;
- довести об'єктивну необхідність державного регулювання економічних процесів та систем;

- висвітлити особливості та сутність процесів регулювання в механізмі інвестування;
- визначити доцільність та ефективність співвідношення централізованого та децентралізованого управління;
- надати рекомендацій щодо покращення інвестиційного клімату України.

Об'єкт дослідження - економічні відносини, що виникають в процесі управління інвестиційною діяльністю на макрорівні.

Предмет дослідження - процес управління інвестиційною діяльністю в контексті оцінки перспектив інвестиційного розвитку України.

Методи дослідження. Теоретичним та методологічним фундаментом дослідження є положення економічної теорії та роботи, які втілили її розвиток; методи, які використовувалися при написанні роботи: наукової абстракції, індукції, дедукції та узагальнення - при аналізі державної інвестиційної політики, вивченні механізму управління інвестиційною діяльністю; порівняльний аналіз показників економічного розвитку та огляд напрямів що впливають на інвестиційний потенціал регіону.

Структура роботи. У першому розділі проведені теоретичні дослідження засад державного регулювання економічних та інвестиційних процесів. Обґрунтована об'єктивна необхідність державного регулювання та описані основні його моделі. Проведена структурна декомпозиція механізму управління інвестиційною діяльністю. У другому розділі проаналізована динаміка макроекономічних показників, які постають одним із ключових інструментів формування стабільного економічного середовища в Україні; запропоновано застосування іноземного досвіду управління інвестиційною діяльністю, визначені основні елементи та схеми, варті запозичення. Третій розділ присвячений аналізу стану іноземного інвестування, як вагомого драйвера національного економічного зростання, проведений SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України.

Фактологічну основу дослідження склала національна законодавча база, праці класичної економічної теорії, наукові публікації сучасних українських та зарубіжних вчених, офіційні дані Держкомстату України.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1.1 Об'єктивна необхідність державного регулювання економіки та загальна характеристика його моделей

Економіка України сьогодні захоплена масштабною кризою. Мало того що з 2014 року анексовано Автономну Республіку Крим і розпочатий військовий конфлікт на Донбасі, так ще загрозу серйозних економічних негараздів спричинила пандемія COVID-2019. В той момент, коли більшість західних країн забезпечені фінансовими подушками, яка пом'якшує результати рецесії (спад економічної активності), то наша держава неймовірно виснажена і подібних можливостей немає. Проте, як показує історія, бодай із самих безнадійних ситуацій є вихід. Подібно так, долали кризу Сполучені Штати Америки рівно 100 років тому. Вирішальну роль відігравав видатний англійський економіст Джон Мейнард Кейнс який висунув рішення проблем стосовно реалізації багатства шляхом розширення спрямувань державного регулювання. Через прізвище вченого і пішла назва моделі регулювання - «кейнсіанська» [10, с.29-30].

Кейнсіанська модель регулювання містить в собі наступні головні риси:

- через держбюджет перерозподіляється частка національного доходу;
- на основі урядових і змішаних підприємств виникає зона державного підприємництва;
- для урівноваження економічних умов, згладжування динамічних коливань, підтримки потужних темпів зростання та високого рівня зайнятості - використовуються бюджетно- , кредитно-фінансові регулятори.

Протягом десятиліть кейнсіанська модель уповільнила циклічні коливання в економіці але згодом недосконалість моделі Джона Кейнса проявлялась все більше. З початку 1970 року було наявне розмежування між можливостями регулювання держави та економічними умовами і кейнсіанська модель мала змогу бути стійкою за умови високих темпів зростання національного доходу, що давали змогу

перерозподілятися без збитку нагромадженню капіталу. Коли зайве втручання уряду стало наслідком зниженню розвитку суспільного виробництва, неокласична теорія стала актуальною на той час і є такою на сьогодні. У західних економічних джерелах даний напрямом трактувався як «новий класичний економікс»[10, с. 505]. Вчені неокласичної школи захищали думку вільної конкуренції, крім того були впевнені, що «невидима рука» ринку спроможна направити розквіт економіки за найбільш результативним шляхом. Неокласики обґрунтували саморегулюючу поведінку ринкової економіки, шанс безкризового розвитку і незалежного відновлення порушеної рівноваги, виходячи із законів ринків французького економіста Жана Батіста Сея [10, с.309-310]. У законі зазначалося, що пропозиція продукту завжди створює на нього попит. Тож неокласики власні дослідження будували на основі суб'єктивних оцінках, нехтуючи об'єктивними закономірностями економічного життя.

Неокласична модель регулювання містить в собі наступні головні риси:

- антиінфляційне (грошово-кредитне) регулювання, основоположенням якого є контроль за розміром грошової маси в обороті та заборона неконтрольованої грошової емісії;
- невимоглива (ліберальна) політика, пов'язана зі зменшенням ставок оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб, метою якої є стимулювання власної ініціативи та інвестування;
- обмежене бюджетне регулювання, задля урівноваження доходів і видатків бюджету та уникнення нестачі у бюджеті;
- обмежене суспільне регулювання (зменшення фінансування соціальних програм та інфраструктури)
- зовнішньоекономічне управління, яке засноване на гнучких валютних курсах і спрямоване на відкритість економік та участь у світових інтеграційних процесах [10, с.26-30].

Отже, аналізуючи риси неокласичної моделі можна сказати, що у ній держава має змогу лише частково впливати на економіку і значення у реалізації економічного розвитку країни приділяється ринковим силам. На основі форм та

методів господарювання в провідних країнах світу, з врахуванням особливостей кожної з них, висвітлено типові моделі державного регулювання економіки, які наведені у таблиці таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Типові моделі державного регулювання економіки

<i>Назва моделі</i>	<i>Характеристика</i>
<i>Американська (ліберальна)</i>	Модель регулювання ґрунтується на максимальному рівні самозабезпечення фізичних і самофінансування юридичних осіб з низьким рівнем бюджетної централізації національного продукту
<i>Німецька (неоліберальна)</i>	Модель регулювання спрямована на усунення перешкод для конкуренції, стимулювання малого бізнесу, зростання зайнятості і продуктивності праці, соціальної підпорядкованості дій ринку
<i>Західноєвропейська (кейнсіанська)</i>	Модель регулювання використовується у Великобританії, Франції, Австрії, Італії. Вона передбачає підвищену роль державного сектора в економіці країни і поміркований рівень бюджетної централізації національного продукту
<i>Шведська (скандинавська)</i>	Модель регулювання має на меті забезпечення максимально сприятливих умов для суспільності кожного суб'єкта. Вона характеризується розгалуженою державною соціальною сферою і високим рівнем бюджетної централізації національного продукту
<i>Японська</i>	Модель регулювання передбачає досить високий рівень керованості господарства, створення сприятливих умов для розвитку приватного сектора економіки, повне державне фінансування інноваційної діяльності та поміркований рівень бюджетної централізації національного продукту
<i>Неоінституційна</i>	Модель пропонує визначення точок зростання в економіці, пріоритетів у розвитку її секторальних і регіональних підсистем

Джерело: складене автором на основі джерела [5, с.5-8], [10 с. 28-29, с.113]

На сьогодні більшість теоретиків надають переваги неоінституційній моделі зросту економіки, яка у ринкових трансформаціях на передній план ставить державу та її регуляторні впливи.

1.2 Інвестиційна політика: поняття, методи формування, регіональні аспекти

Для того, щоб довести необхідність державного регулювання економіки, необхідно згадати про головні напрями економічної політики, що реалізуються державою [5, с.5-12]:

- структурно-галузева;
- інвестиційна;
- амортизаційна;
- політику інвестиційних перетворень;
- цінова;
- антимонопольно-конкурентна;
- бюджетна політика;
- податкова політика;
- грошово-кредитна політика;
- валютна політика;
- зовнішньоекономічна політика;

Процес урядового регулювання діяльності економічних суб'єктів повинен ґрунтуватися по-перше, на формуванні ефективної ринкової економіки, яка унеможлиблює розвиток деструктивних процесів, забезпечує стабільне функціонування в довгостроковій перспективі, мінімізує негативний вплив економічної нестабільності на показники розвитку підприємств; по-друге, на оптимізації процесів правового регулювання з метою протидії правопорушенням у сфері економічних відносин, зокрема фінансового, податкового та митного права, усунення податкових колізій, визначення оптимального рівня податкового навантаження [14, с.155]. На підставі дослідженої літератури, інвестиційне середовище (інвестиційний клімат) формується під впливом державного регулювання – рисунок 1.1.

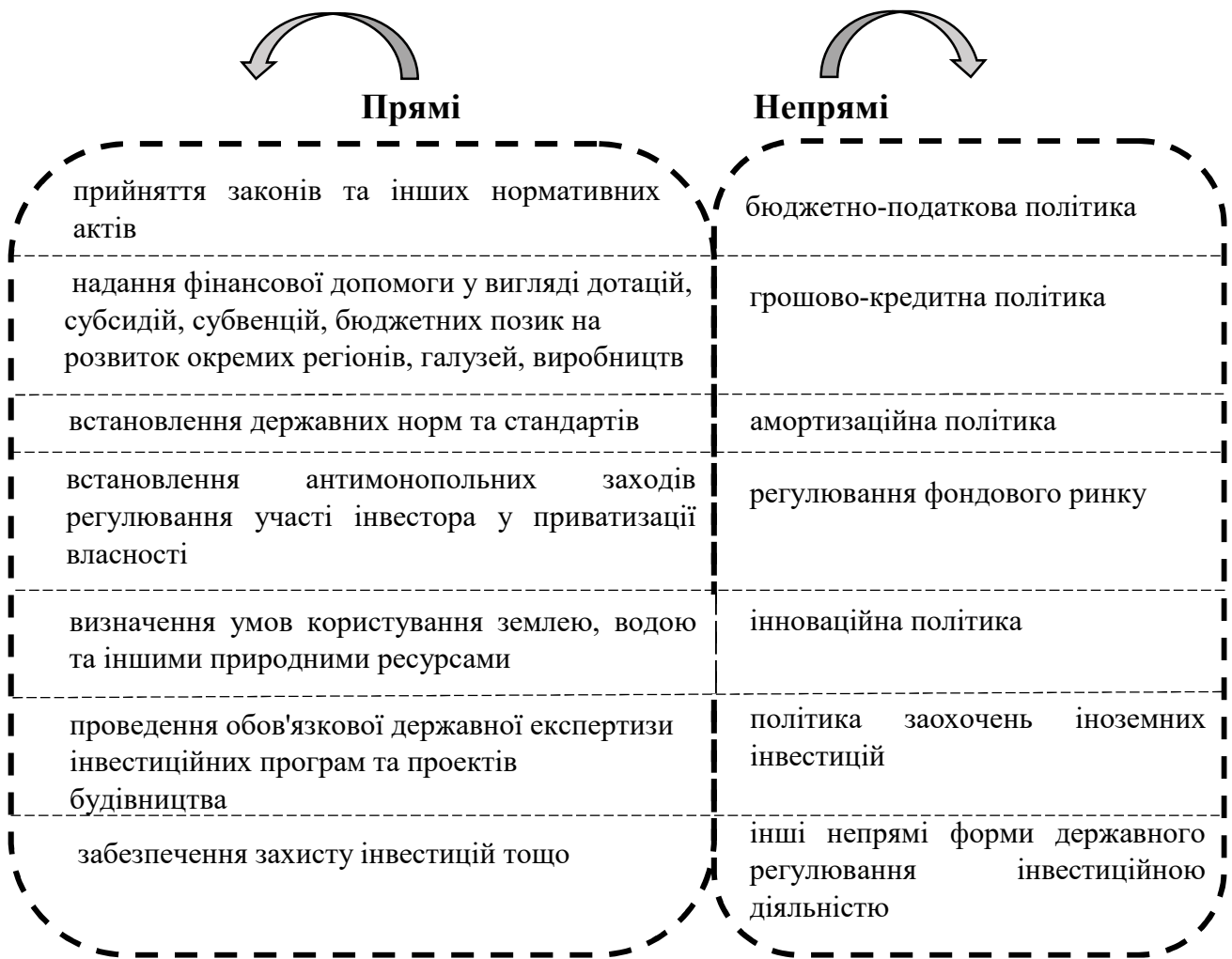

Рисунок 1.1 – Форми державного регулювання інвестиційного середовища

Джерело: складено автором на основі [14, 155-156], [21, 35-36]

Державне управління як складний багатоаспектний об'єкт потребує розбірливого трактування понять, що входять в його склад, а саме визначення двох суттєвих моментів: звідки та куди залучаються інвестиції. Обґрунтування цих двох складових є обов'язковою умовою для визначення головних складових організаційно-економічного механізму інвестиційного регулювання – рисунок 1.2.

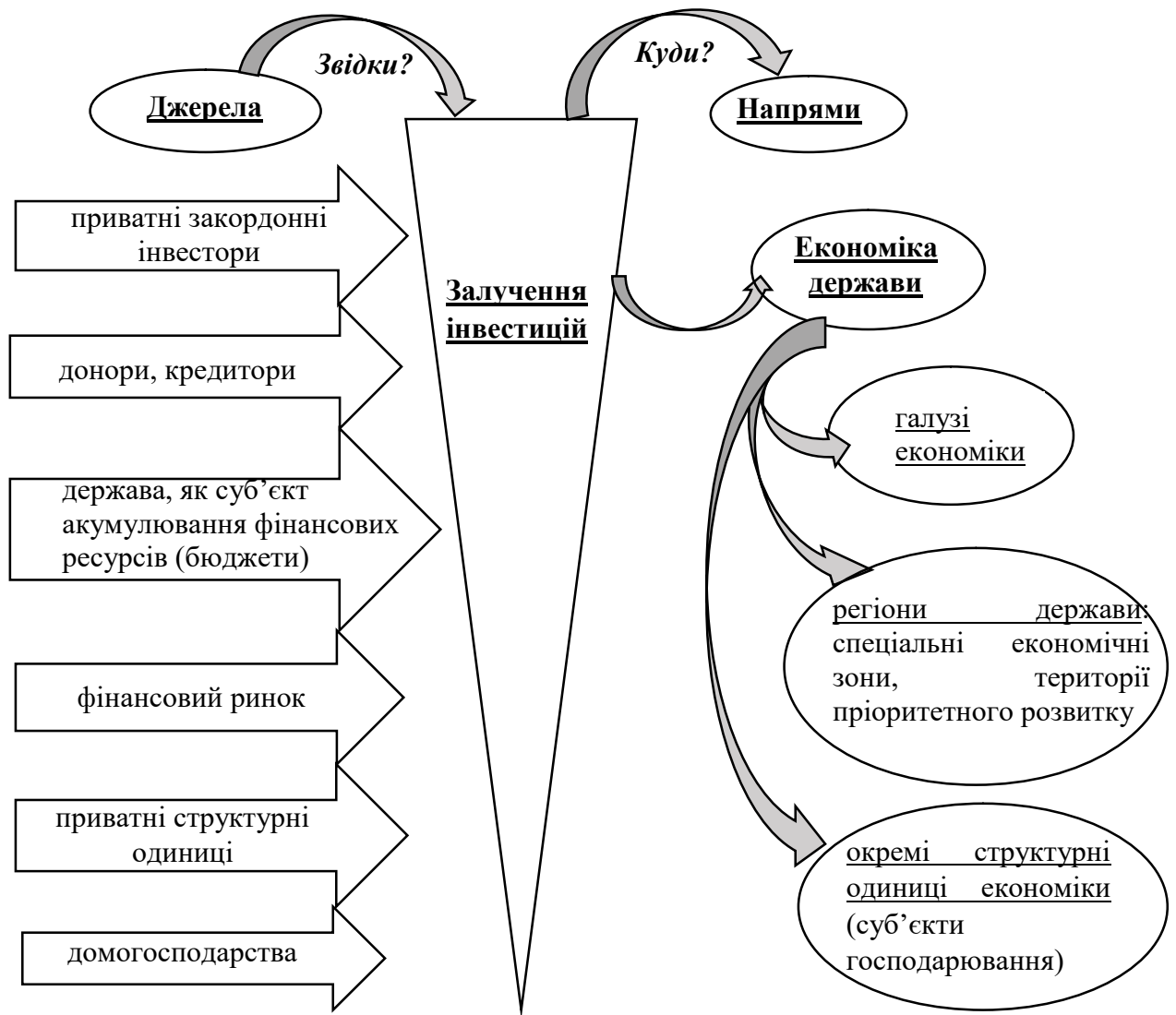

Рисунок 1.2 – Джерела та об'єкти інвестування у складі державного механізму регулювання інвестування

Джерело: складено автором на основі [7], [26], [15], [20]

У межах надання Україні інтернаціональної технічної допомоги, співпраця здійснюється з Європейським Союзом, 15-ма державами і понад 20-и міжнародними спілками. Як було раніше так і зараз, США та ЄС залишаються головними донорами для України. Близько 9 млрд. дол. США за всі роки співпраці було виділено безповоротної фінансової підтримки [13].

Можна стверджувати, що державна економічна політика являє собою сукупність заходів, які вживаються урядом та відповідне управління з метою

вирішення проблем соціально-економічного характеру та сформування певного напрямку розвитку економіки країни.

Дж Кейнсом доведена теорія що саморегулювання ринку шляхом впровадження додаткових його регуляторів, функцій яких повинні бути підкріплені з боку держави. Але все-таки ринок має внутрішні проблеми, які постають або б виникли за відсутності державного управління:

- недосконала та неповна інформація суб'єктів щодо цін та інших чинників функціонування ринків, які потрібно знати усім учасникам задля прийняття ефективного рішення, знижуються шанси ефективного ужитку ресурсів, звужуються межі суперництва на ринку;

- низький рівень конкуренції або взагалі неспроможна конкуренція. Звичайно, що система ідеальної конкуренції не постійно забезпечує ефективність ринку, тому на них можуть впливати негативні обставини, що приводять відхиленню об'ємів випуску від ефективних та рівноважних;

- екстерналії, тобто на стан економіки здійснюються позитивні чи негативні зовнішні ефекти результатом яких є дії економічних суб'єктів без відповідної компенсації за спричинену шкоду чи додаткову сплату за позитивний вплив;

- без державного регулювання неможливо досягнути суспільного добробуту, справедливості, гармонії та забезпечити стабільність;

- повільне пристосування капіталу, робочої сили, інтелектуального продукту до сучасних умов господарювання окремих ринків;

- відсутність необхідних умов для належної інвестиційної діяльності та виконанні процесу розширеного виробництва [14, с.38-45].

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» «інвестиційна діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій» [1]. Нині важливим елементом економіки є державна інвестиційна політика, яка є стримувальна цілеспрямована на потужність інвестиційної діяльності. Уряд є центральним координатором інвестиційного процесу держави, сприяє зростанню економіки, збалансованості макроструктури,

приросту суспільного ефекту, що у свою чергу є потужним каталізатором прогресивних зрушень.

1.3 Структурна декомпозиція механізму інвестиційного регулювання

Слід зазначити, що регіон країни виступає важливим елементом за допомогою якого вона може забезпечити себе процвітанням, якщо відшукає ефективну модель регіонального розвитку, визначить інструменти та доцільно буде їх застосовувати. Теорія розвитку регіону допомагає передбачити і пояснити тенденції його розвитку, розробити механізми і моделі регіонального розвитку. Тому стан української економіки вимагає суттєвих трансформацій механізму регіональної інвестиційної політики, направлених на формування конкурентоспроможного стану, що створюється на інноваційних підґрунтях такого механізму [25, с.16-25].

Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність» «Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності» [1]. Методи регіональної інвестиційної політики формують комплекс заходів інвестиційної політики регіону, дії яких спрямовані на залучення інвестицій з ціллю покращення розвитку соціально-економічного регіону. Структура інвестиційної політики регіону створюється за допомогою двох формувань:

централізоване формування (передбачає опрацювання усіх потрібних механізмів формування інвестиційної політики регіону на загальнодержавній ланці. При такому методі формуванні головними критеріями постають загальнодержавні критерії ефективності економіки і одночасно з цим вимоги регіону відходять на задні план та аналізуються за залишковим принципом);

децентралізоване формування (передбачає розробку механізму на рівні регіону і при цьому головним фактором наявних процесів є перехід до економічних методів взаємодії з усіма учасниками інвестиційної діяльності) [24].

Визначити який все-таки метод є доцільнішим для конкретного регіону досить важко.

На основі розглянутих функцій ми визначили суб'єкти та об'єкти інвестиційних процесів, які постають в умовах ринкової економіки, також сформований механізм управління інвестиційними процесами (рисунок 1.3). Підприємства в ринковому суспільстві знаходяться під дією регулювання ринку і державою. Через попит на інвестиційні ресурси зі сторони підприємств відбувається накопичення та стимулювання своєї привабливості і формується пропозиція на ринку капіталу. Водночас ступінь інвестиційної привабливості поодиноких суб'єктів господарювання напружує суперництво між ними за отримання коштів, як наслідок - конкуренція між інвесторами, які змагаються за перспективу вкладення капіталу в найпривабливіше підприємство. Взаємини, що з'являються при цьому на ринку формують ціну інвестиційного капіталу. Держава також здійснює вплив на рівень інвестиційної привабливості підприємства, застосовуючи інструменти прямого та непрямого впливу. Нормативні і законодавчі акти утворюють коло, в якому безпосередньо виникає інвестиційна діяльність. Певною мірою будь-який закон несе вплив на здійснення всіх фінансових, економічних та господарських процесів, але в даному випадку мова йде про положеннях, які регламентують інвестиції. Також держава витрачає бюджетні кошти, вкладаючи капітал в підтримку і розвиток певних сфер економічної діяльності, реалізацію конкретних проектів. В стратегічній перспективі на інвестиційні процеси вплив виявляється шляхом розробки програм розвитку держави і окремих регіонів. Крім того, уряд може здійснювати підтримку деяких галузей і підприємств шляхом непрямого фінансового стимулювання інвестицій. Це робиться за допомогою введення певних митних і податкових пільг для власників, які реалізують свої проекти в рамках конкретних сфер економічної діяльності, які з тих чи інших причин є життєво-важливими для держави.

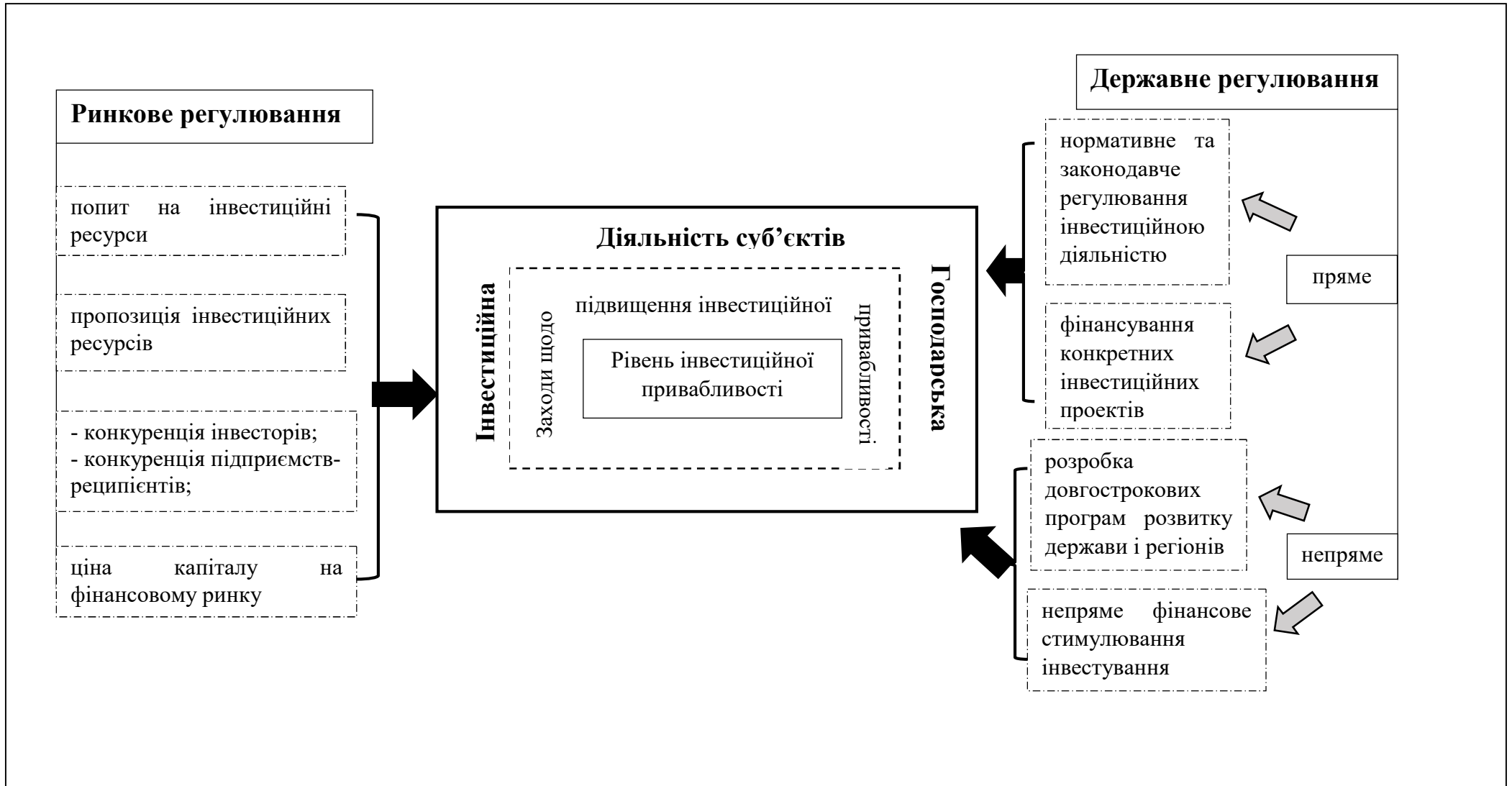

Рисунок 1.3 - Механізм управління інвестиційними процесами

Джерело: складено автором на основі джерел [12], [20], [22], [23]

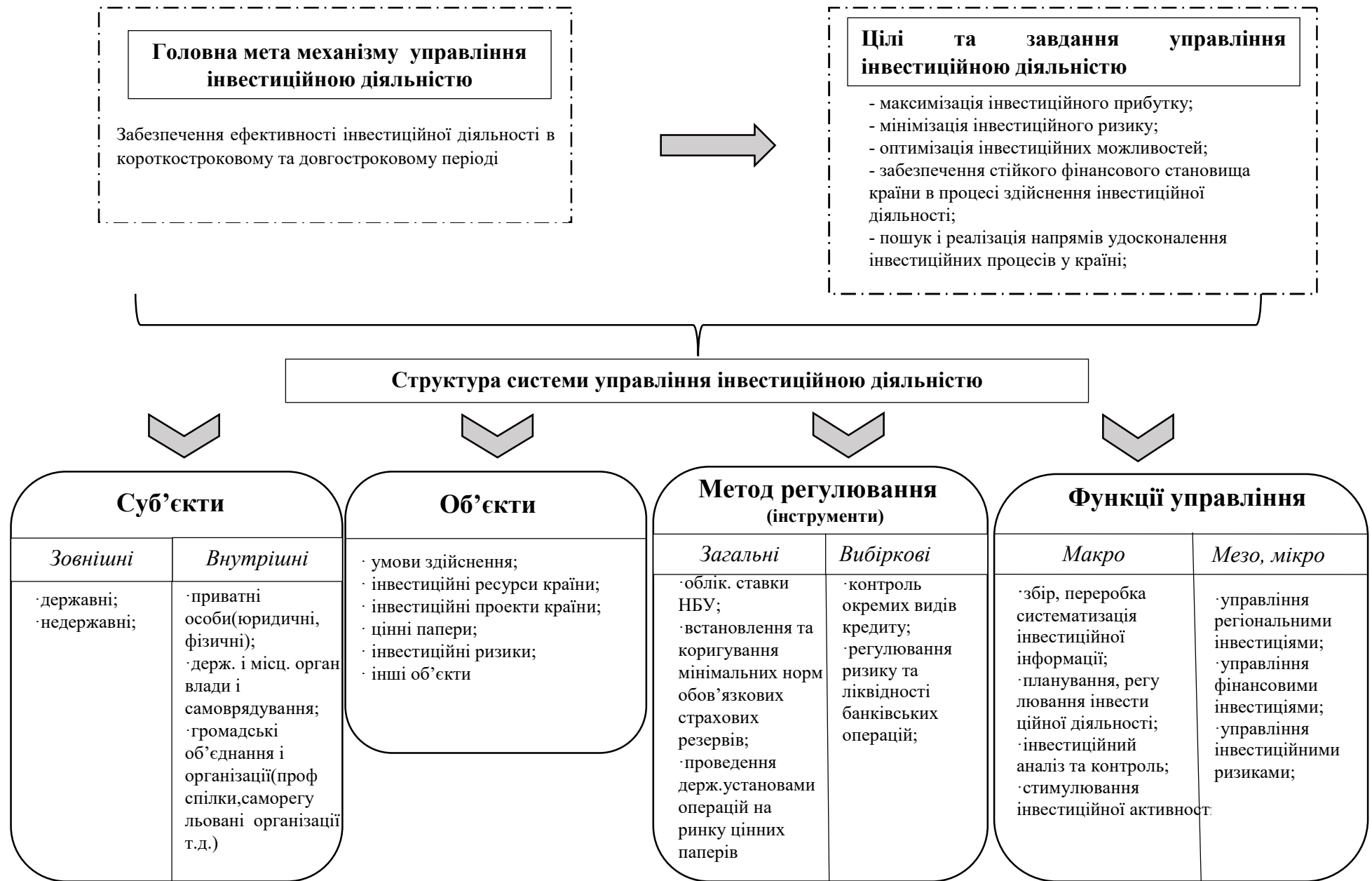

Рисунок 1.4 – Декомпозиція механізму управління інвестиційною діяльністю

Джерело: складено автором на основі джерел [15, с. 42-44],[16, с. 26-30]

Також пільги можуть бути спрямовані на стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу і т.д. Всі перераховані інструменти формують державну складову визначення інвестиційного клімату, яка істотно впливає на інвестиційні процеси в економіці, а також формування і підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємств – рисунок 1.4.

В процесі дослідження державного управління інвестиційної поведінки ми стикаємося із широким колом близьких за значенням понять: інвестиційна діяльність, інвестиційна політика, інвестиційний клімат. Аналізуючи праці відомих науковців впевнились, що поняття «інвестиційна діяльність» від сформульованого у Законі України «Про інвестиційну діяльність» кардинально не відрізняється. Щодо поняття «інвестиційна політика», то у Законодавстві України трактування відсутнє та відшукати у науковій літературі єдиного визначення важко. Необхідно виділити, що інвестиційна політика функціонує на трьох рівнях:

- на макрорівні - забезпечує високий рівень національного доходу, зайнятості, споживання, сукупних інвестицій, нагромадження тощо (інвестиційний потенціал держави);
- на мезорівні - забезпечує сприятливий інвестиційний клімат у регіоні (інвестиційний потенціал регіонів);
- на мікрорівні - забезпечує реалізацію інвестиційних процесів в організаціях, підприємствах (інвестиційний менеджмент);

Під впливом різних політичних, правових, інституційних, економічних, і соціальних факторів формується середовище, що втілюється у понятті «інвестиційний клімат». Це доводить, що поняття «інвестиційна політика» є лише складовою системи управління інвестиційною діяльністю. У свою чергу, інвестиційна політика поділяється на: галузеву, регіональну та інвестиційну політику окремого підприємства.

Наступним кроком нашого дослідження постає питання управлінських процесів. Як зазначалось державна система управління інвестиційною діяльністю має багаторівневу структуру. Отже постає питання співвідношення зазначених рівнів.

В основі побудови такої складної організаційної системи, як держава, завжди постає вирішення питань щодо централізації та децентралізації влади. В науковій літературі існують різні визначення понять централізації та децентралізації. Згідно енциклопедичного словника з державного управління «*централізація* – це форма організації державного управління, за якої більшість владних повноважень зосереджена в єдиному центрі, а управлінська система являє собою вертикальну структуру, побудовану на засадах субординації» [19, с.752]. На практиці не існує абсолютно централізованих або децентралізованих організацій. «Децентралізація (від лат. *de* – заперечення, *centrum* – основний центр) – 1) процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим (від центральних органів виконавчої влади до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування); 2) у широкому розумінні – ослаблення або скасування централізації» [19, с.166]

Питання децентралізації влади, надання більших свобод та повноважень регіонам, взагалі підсилення ролі регіонів та пошук нової моделі регіоналізації, що б враховувала специфіку історичного контексту та поточних реалій України наразі заходяться у центрі уваги сучасної економічної науки.

2 АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз макроекономічних показників економічного розвитку та інвестиційної діяльності в Україні

Практичним напрямом нашої роботи є оцінка економічного розвитку (поточного стану) в Україні. Варто розглянути та висвітлити негативні наслідки, які виникли через політичну та економічну кризу держави останніх років, а саме: коливання курсу національної валюти, інфляційні процеси, недосконалість фінансового та кредитного механізму, невідповідність нормативним актам, відсутність узгодженості в системі дії влади, зростання бюджетних витрат соціальної спрямованості, значний податковий тягар. Крім того, могутнім ударом на стан економіки не тільки України, а й світу спричинила страшна пандемія, спричинена вірусом COVID-19. Враховуючи тісний зв'язок між макроекономічними показниками та інвестиціями (причому цей зв'язок має двосторонній характер), одним із ключових інструментів для створення стабільного економічного середовища України в контексті глобалізаційних процесів постає фінансово-економічна стабільність - наявність достатньої фінансової підтримки для здійснення інвестицій. На наш погляд, буде доречно оцінити головні показники, які визначають можливість формування внутрішнього резерву для забезпечення фінансової підтримки капітальних вкладень, спираючись на динаміку частки вкладень у ВВП. Дані, які подані у таблиці 2.1, свідчать про значне погіршення фінансового забезпечення що може стати перешкодою на європейському шляху розвитку країни. Враховуючи показники 2006-2008 рр., частка капітальних вкладень наближалась до 30%, проте показники 2010 року, 2013-2019 рр., унеможливили досягнення високого рівня, навіть у тому випадку, якщо обсяг капітальних вкладень збільшиться у два рази.

Таблиця 2.1 - Показники економічного розвитку в Україні 2006 - 2019 рр.

ПОКАЗНИК	РОКИ						
	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012
Валовий внутрішній продукт, млн грн	565 018,0	751 106,0	990 819,0	947 042,0	1 079 346,0	1 299 991,0	1 404 669,0
Вартість основних засобів, млн грн	1 568 890,0	2 047 364,0	3 149 627,0	3 903 714,0	6 648 861,0	7 396 952,0	9 148 017,0
Капітальні інвестиції в економіку, млн грн	148 972,0	222 679,0	272 074,0	192 878,0	180 575,0	241 286,0	273 256,0
Частка капітальних вкладень у ВВП, %	26,3	29,6	27,5	20,3	16,7	18,5	19,4
Частка капітальних вкладень у загальній сумі вартості основних фондів, %	9,4	10,8	8,6	4,9	2,7	3,2	2,9
	2013	2014**	2015	2016	2017	2018	2019
Валовий внутрішній продукт, млн грн	1465198	1586915	1988544	2385367	2983882	3560596	3674535
Вартість основних засобів, млн грн	10401324	13711752	7641357	8177408	7733905	9610000	-
Капітальні інвестиції в економіку, млн грн	249873	21942	273116	359216	448462	578726	623979
Частка капітальних вкладень у ВВП, %	17	13,8	13,7	15,1	15	16,2	16,9
Частка капітальних вкладень у загальній сумі вартості основних фондів, %	2,4	1,6	3,5	4,4	5,7	6	-
* без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополь;							
** 2014 - без урахування тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополь та без частин тимчасово окупованої території Донецькій та Луганській областях							

Джерело: сформовано та розраховано за даними Державного комітету статистики України та на основі [35] та [27-29]

Критично низька частка капітальних вкладень у загальній вартості основних фондів (менше 5%). Цей фактор ставить сумнівне питання про наявність інвестиційних ресурсів країни для модернізації виробництва та його інноваційного розвитку.

« За прогнозами експертів, Україна демонструватиме досить глибоке економічне падіння у 2020 році - на 4,2%. У 2020 році прискоряться інфляційні процеси до 7% проти 4,1% у 2019 році (у розрахунку грудень до грудня попереднього року). Проте вже у 2021 році матиме місце економічне зростання на рівні 2,4%. Інфляція уповільниться до 5,9% (у розрахунку грудень до грудня попереднього року) [21] ».

2.2 Порівняльний аналіз інвестиційної активності регіонів

Як зазначалось у першому розділі, принциповим є питання співвідношення централізованого та децентралізованого регулювання у механізмі інвестування. На нашу думку також варто проаналізувати стан інвестиційної діяльності на регіональному рівні. Аналіз показників слугує важливим елементом у формуванні інвестиційної політики регіонів і відображає загальну картину активності окремих регіонів. Крім того, дає сигнал - який регіон потребує збільшення рівня інвестицій на фоні інших.

На рисунку 2.1 - зображено обсяги прямих інвестицій у регіони України. Порівнюючи з 01.01.2019 р. спостерігаємо негативний стан інвестиційної активності регіонів. Найбільших втрат зазнали переважно західні області України, зокрема: Івано-Франківська, Тернопільська та Хмельницька. Однак, Дніпропетровська, Київська, Одеська області залишаються лідерами із залучення інвестицій, так як в них зосереджена більша кількість промисловості України. Як бачимо, наявна регіональна асиметрія щодо залучення інвестицій, тому активізацію процесу інвестування необхідно здійснити у західній області.

Рисунок 2.1 – Прямі інвестиції в економіці України за регіонами у період 01.01.2019 та 01.10.2019

Джерело: створено автором на основі [35]

Слід зазначити, що на інвестиційний потенціал регіону впливає низка чинників: виробничий, макроекономічний, ресурсо-сировинний, інвестиційний, соціально трудовий, екологічний та інноваційний. Розглядати їх потрібно як окремо, так і з врахуванням взаємозв'язків [22, с.157]. Нині в регіонах України інституційною конструкцією, яка здійснює державне управління механізму залучення інвестицій – це обласні державні адміністрації та їх спеціальні підрозділи. При дійсній збіжності функціональній та цільовій будови механізму, обрання інституційних форм має певні недоліки, а саме: обмеженість бюджетного фінансування діяльності і відсутність комерційної зацікавленості безпосередніх виконавців. Регіональні та державні органи влади мають певний вплив на інвестиційні процеси та інвестиційні умови в регіоні, що зумовлює інтенсивний підхід до оцінки дійової організаційно-економічної моделі залучення інвестицій :

- ефективність діяльності механізму;
- здійснення стратегічних цілей розвитку регіонів;
- доцільність функціонування регіону з позицій держави.

Функції механізму забезпечують здійсненню тактичних і стратегічних цілей стимулів, важелів, які використовуються органами регіонального управління і місцевого самоврядування в межах їх прав, з метою підвищення продуктивності території для забезпечення соціально-економічного розвитку та розширеного відтворення. Поліпшення урядового регулювання при виборі організаційних та інституціональних структур виконанні організаційно-економічного механізму залучення інвестицій в регіон варто реалізовуватися з урахуванням ринкових і владних інструментів.

З точки зору реалізації завдань і мети організаційно-економічного механізму залучення інвестицій в регіон, влучною є форма акціонерного товариства, так як вона дозволяє з'єднувати інтереси трьох груп учасників інвестиційного процесу (інвестора, регіону та держави) вже на етапі створення механізму, надає більше шансів для фінансування діяльності, функціонує на принципах самофінансування та самоокупності і цілеспрямована на отримання гідного результату від зросту інвестиційних надходжень в регіон [12, с.16].

2.3 Зарубіжний досвід регулювання інвестиційного сектору та можливість його імплементації в Україні

Як бачимо з даних, проаналізованих у другому розділі, Україна потребує зваженої інвестиційної політики, що б забезпечувала гарантії від інвестиційних ризиків або їх зниження, всіляко сприяла стимулюванню інвестиційної діяльності в регіонах та вирівнюванню виявлених регіональних диспропорцій, створенню необхідної інфраструктури інвестиційного ринку задля підвищення ефективності залучення інвестиційних ресурсів. Інвестиційна політика має враховувати поточні тенденції економічного розвитку національної економіки, зокрема, розмір та динаміку ВВП, обсяг капіталовкладень із врахуванням регіональної структури [24].

Отже, саме ефективна інвестиційна політика, адекватна економічним реаліям, є гарантією вдосконалення інвестиційного клімату держави та регіональної інвестиційної привабливості і, як результат, стимулювання зростання міжнародного іміджу України як країни із високим рівнем прибутковості інвестицій, загальним високим рівнем інвестиційної привабливості та сприятливим діловим середовищем.

Можливість застосування іноземного досвіду в управлінні інвестиційною діяльністю має, на нашу думку, позитивний прогноз та могло б посилити інвестиційний клімат країни. Проаналізуємо елементи зарубіжних механізмів регулювання інвестуванням варті запозичення [18, с.419-423] :

- у США варто наслідувати жорсткий механізм контролю інвестиційної діяльності;
- у Японії перспективно запозичити розбірливість у потенційних інвесторах та аналіз їхніх можливостях;
- Франція може бути прикладом нашої країні в аспекті політики зниження та контролю ризиковості вкладених грошових коштів та їх еквівалентів у інвестиційні фонди. Очевидно, кожен інвестор, вкладаючи кошти, цікавиться питаннями ризиковості свого вкладення. Перша характеристика та, одночасно, інструмент зниження ризику – це часові характеристики проекту, перш за все – термін окупності та можливість повернути вкладений капітал взагалі.

Можна запропонувати українським фахівцям створити базу проектів зі стандартним рівнем ризику та нижче, надати їм додаткову підтримку та гарантії, і саме проекти з цієї бази пропонувати іноземним інвесторам. Звісно, неможливо при цьому подолати ринковий закон, згідно із яким менш ризикові проекти мають менший рівень прибутковості;

- Великобританія може бути прикладом ефективної політики пільг та гарантій для стимулювання іноземного інвестування. Ці пільги можуть мати дуже різноманітний характер: митні пільги (зниження або відсутність) для обладнання чи іншого майна, що ввозиться в країну як внесок у статутний капітал підприємства; пільгові процедури ліцензування діяльності та інші. Такого роду пільги можна встановлювати для окремих видів діяльності із залучення іноземного капіталу або для окремих суб'єктів господарювання, що цей капітал залучають;
- досвід Німеччини нам здається перспективним для України в частині превентивного інформування держави про проекти іноземного інвестування, що готуються для реалізації, що б дозволило уповноваженим державним органам формувати більш зважену та ефективну експортно-імпорту політику, що, безумовно, сприяло б макроекономічній стабілізації [30-34].

3 НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ УКРАЇНИ

3.1 Прямі іноземні інвестиції: аналіз поточного стану та вдосконалення системи державного регулювання

Аналізуючи теоретичні аспекти поняття «механізм управління інвестиційною діяльністю» у дипломній роботі, логічним продовженням буде здійснити аналіз однієї з форм інвестування – а саме іноземного. Для економічного розвитку України цей напрямок є досить важливим адже він сприяє макроекономічній стабілізації. Світовий досвід показує, що без притягнення іноземних інвестицій, не маючи доступу до сучасних технологій, під час постійного посилення впливу процесів глобалізації країнам досить важко підійнятися на високий економічний рівень розвитку. Залучення інвестиційних ресурсів є важливою умов успішного розвитку економіки країни. Посиленням інвестиційної хвилі можна підняти ефективність функціонування української економіки.

Враховуючи, що у національній економіці присутня нестабільність організаційно-економічних відносин, спостерігається кризові події в Україні - підстав сподіватися на реалізацію саморегулювання економіки немає. Пріоритетним спрямування економічних реформ у річці модернізації національної економіки повинно стати опрацювання механізмів щодо вдосконалення системи державного регулювання прямих іноземних інвестицій (далі ПІІ). Порядок державного регулювання ПІІ в Україні знаходиться поки що в процесі розвитку. Через відсутність гарантій безпеки інвестора зростає ступінь ризику через непривабливий інвестиційний клімат. На рисунку 3.1 – зображена динаміка ПІІ в економіку України за період 01.01.2010 – 01.01.2018 рр.

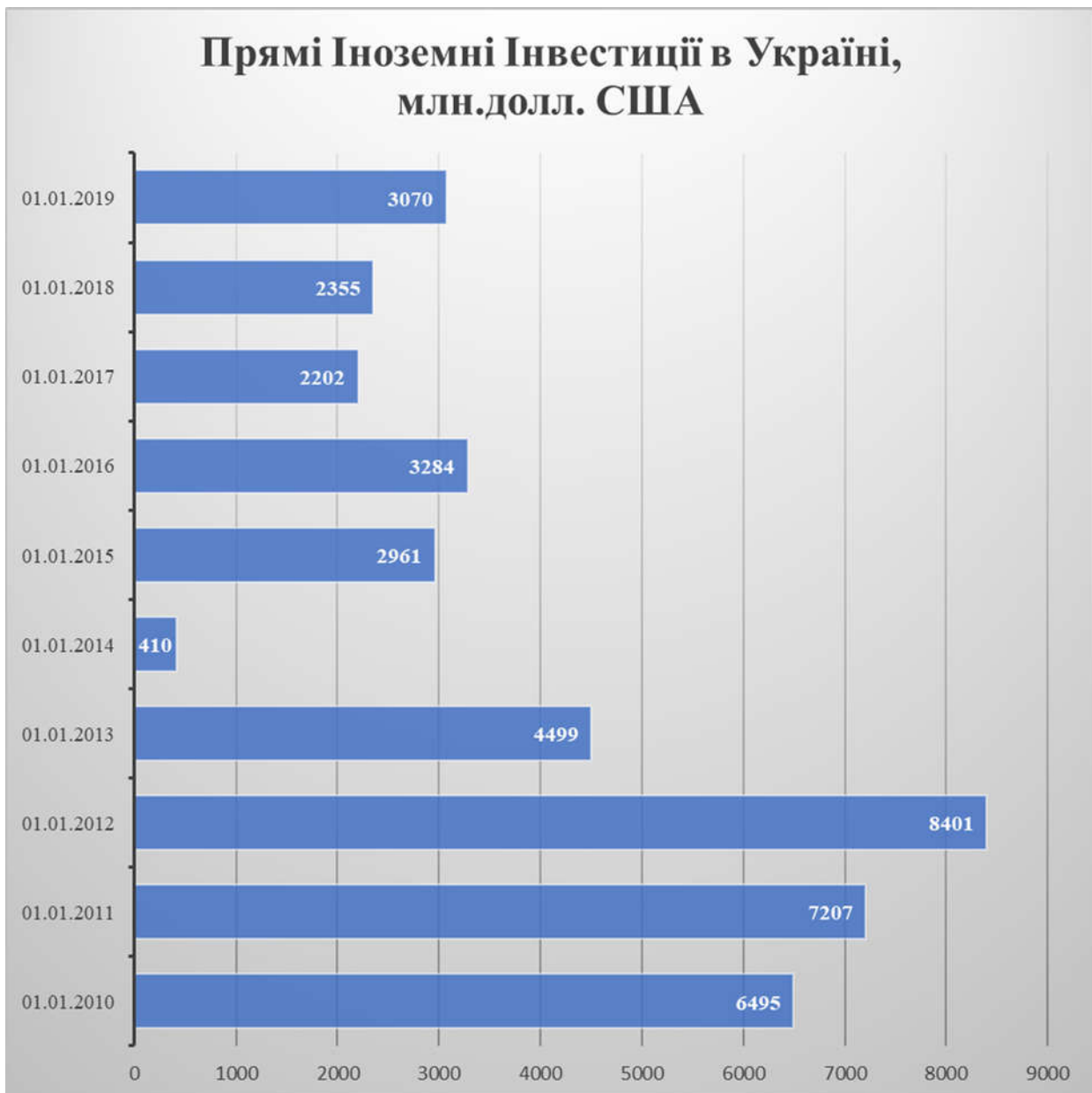

Рисунок 3.1 - Прямі іноземні інвестиції в Україні

Джерело: складено автором на основі [36]

Ми можемо спостерігати, що з 2010 – 2012 рр. рівень прямих іноземних інвестицій невинно зростає, проте починаючи з 2013 року спостерігається стрімкий спад. Дана тенденція зумовлена анексією АР Крим та війною на сході. Економічний стан України потребував бути краще, тим самим викликавши недовіру інвесторів. Дана ситуація ще раз підтверджує, що для подолання даної проблеми необхідно встановити чесні правила гри, а саме: створити державну політику захисту грошей, захист прав власності, захист прав підприємців та створити пільгове податкове

середовище. Насправді, Україна досить перспективна для інвестицій. Ми у порівнянні з іншими країнами маємо недорогі трудові ресурси та високий науковий потенціал. Зараз досить привабливим для іноземних інвесторів є агро-ринок та сектор ІТ- технологій.

Рисунок 3.2 – Найбільші інвестори України станом на 2019 рік

Джерело: розроблено автором на основі [35]

На рисунку - 3.2 зображено найбільші інвестори України. Ми бачимо, що першу сходинку посідає Кіпр – 42% (761 млн.долл.США) та Нідерланди – 24% (438 млн.долл.США).

3.2 SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України

Нашій країні потрібна розумна політика стимулювання роботи інвесторів, забезпечення гарантій від інвестиційних небезпек та інші заходи допомоги інвестиційної діяльності, а також присутність необхідної інфраструктури, яка сприятиме залученню фінансових засобів в інноваційну сферу. Інвестиційна функція держави має ґрунтуватися на новітніх тенденціях розвитку економіки України. Адже плідотворна інвестиційна політика є гарантією покращення інвестиційного клімату держави та інвестиційної привабливості її регіонів і, як результат, стимулювання підвищення іміджу України як інвестиційно-привабливої держави з високим ступенем прибутковості інвестицій. Впровадження досвіду економічно-розвинених країн, порядок управління інвестиційної діяльності посилить рівень економіки країни, а саме:

- строгий порядок контролювання інвестиційної роботи;
- розбірливість в потенційних інвесторах та їхніх перспективах;
- запозичення політики зниження ризику вкладених грошових коштів в інвестиційні фонди.

Протягом написання дипломної роботи, ми визначили природу та сутність механізму регулювання інвестиційної діяльності і вважаємо за необхідне визначити слабкі, сильні сторони, загрози та можливості інвестиційної привабливості України. Тобто здійснити SWOT-аналіз – рисунок - 3.2. Фактично, наша країна може бути одним з головних донорів інвестицій так як багата і різноманітна аграрним потенціалом, займає вигідне географічне положення та володіє вагомим внутрішнім ринком. Проте нашій державі є над чим працювати так як у аналізі чітко вказані проблеми задля досягнення привабливого інвестиційного клімату.

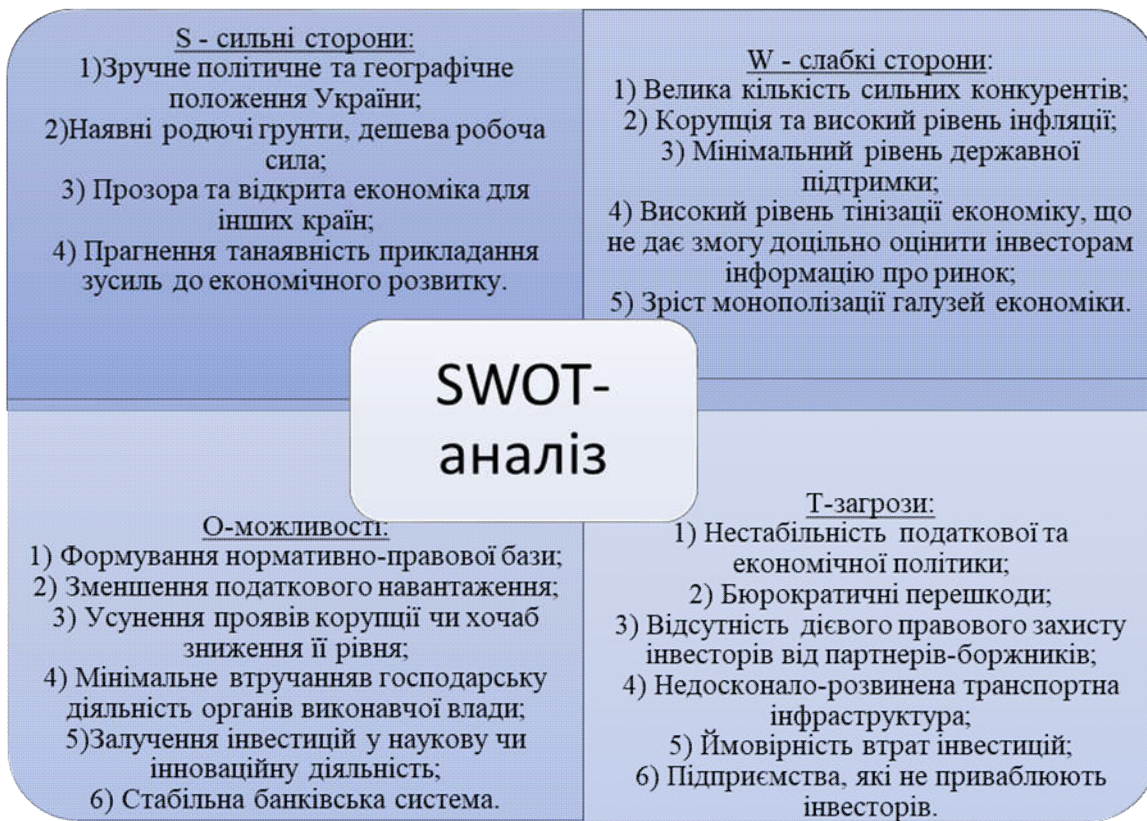

Рисунок 3.3 – SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України

Джерело: складено на основі [23], [24], [27]

Проведене дослідження, що містить теоретичний блок, що узагальнює авторські позиції щодо архітектури макроекономічного механізму управління інвестиційною діяльністю в Україні, та аналітичний блок, в якому багатоаспектно проаналізовано стан інвестування, може стати підґрунтям для подальшого вдосконалення теоретичних основ та практичного інструментарію активізації всіх напрямків інвестування задля забезпечення сталого економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Отже, спираючись на дослідження в дипломній роботі можна стверджувати, що поставлені завдання вирішені. Ми дізналися, що централізоване та децентралізоване регулювання має як переваги, так і недоліки. Тому, для того, щоб забезпечити високий темп економічного зросту, необхідно гармонічно поєднати досліджувані регулювання в механізмі інвестуванні. Потреба поєднання державного та децентралізованого регулювань зумовлюється специфікою стосунків в економічній системі, які виникають у новітній стадії розвитку суспільства. Наша країна залучена у сферу інвестицій, на меті якої постає забезпечити належний рівень інвестиційної діяльності, створити умови значного розквіту інфраструктури ринку інвестицій та встановити міцну законодавчо-правову систему в галузі інвестування. Подібним чином, сьогодні в Україні повинно вже бути збалансоване централізоване та децентралізоване регулювання інвестиційного процесу. Це забезпечить відповідний контроль держави, який не ставить у жорсткі рамки учасників інвестиційної діяльності та стрімкий розвиток галузей народного господарства. Грошові надходження необхідні економіці країни для того, щоб вона посіла гідне місце у світовій спільноті.

На сьогодні наша держава потерпає від дисбалансу поєднання централізованого та децентралізованого регулювання інвестиційним процесом.

Такий негативний вплив відображається на прямих інвестиціях в регіони України. Ми спостерігали динаміку вкладень і визначили, що необхідно оптимізувати інвестиційний клімат держави. Ми визначили та проаналізували показники економічного розвитку України і запропонували шляхи подолання поточних проблем. Переконались у тому, що спостерігається критично низька частка капітальних вкладень у загальній вартості основних фондів (менше 5%). Такий стан ставить питання про наявність інвестиційних ресурсів для модернізації виробництва та його інноваційного розвитку.

Тому ми пропонуємо застосувати наступні важелі для поліпшення механізму інвестиційної діяльності:

- варто контролювати стягнення податків, але робити це обережно, щоб не відштовхнути від себе інвесторів;
- слід поважати та мати добрий взаємозв'язок з інвестором, цінувати думку та більше акцентувати увагу на його бажанні ;
- негативним фактором економіки є сьогоденне становище через пандемію, яка ще більше вдарила по економіці, спричинивши негативний відбиток на економіці, інфляцію. На нашу думку владі необхідно регулювати економікою так, щоб українська гривня не залежала від іноземної валюти і також паралельно інвестор може бути впевнений в тому, що він не збанкрутує;
- владі необхідно ретельніше контролювати положення курортної діяльності, так як через вірус COVID-2019 подорожувати як раніше можливостей немає, але наша країна має вигідне географічне положення – тому варто посилити туристичне інвестування.

Завершальним етапом дипломної роботи став SWOT-аналіз інвестиційної привабливості України. Ми розглянули сильні, слабкі сторони та наголосили на можливостях та загрозах інвестиційної привабливості України.

Проведене дослідження, що містить теоретичний блок, що узагальнює авторські позиції щодо архітектури макроекономічного механізму управління інвестиційною діяльністю в Україні, та аналітичний блок, в якому багатоаспектно проаналізовано стан інвестування, може стати підґрунтям для подальшого вдосконалення теоретичних основ та практичного інструментарію активізації всіх напрямків інвестування задля забезпечення сталого економічного зростання.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 20 жовтня 2019 р. №1560-ХІІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Про внесення змін до Закону України «Про інвестиційну діяльність»: Закон України від 22 грудня 2011 р. №4218-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4218-17>
3. Деякі питання реалізації у 2018-2020 роках Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів від 12 вересня 2018 р. №733. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2018-%D0%BF>
4. Артёмов І. В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз: навчальний посібник / І.В. Артёмов. – Ужгород: Ліра, 2007. – 384 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/3707>
5. Беляєв О. О. Економічна політика: навчальний посібник / О. О. Беляєв, А. С. Бебело, М. І. Дибя [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2004 – 287 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/socpolit/spe_praci/soc_prazi/soc_econ-polit/
6. Боронос В. М. Механізм бюджетного фінансування на регіональному рівні в умовах екологічно сталого розвитку: звіт про НДР (заключний) / Кер.: В. М. Боронос. – Суми: СумДУ, 2011. - 55 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32540>
7. Бушовська Л. Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління / М. П. Войнаренко, Л. Б. Бушовська // Науковий журнал. – 2015. – № 5 (21). – С. 40 - 44. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2015/No5/40.pdf>

8. Васильєва Т. А. Теоретичні підходи до розуміння сутності державного регулювання галузі освіти / Васильєва Т. А., Воронцова А. С., Майборода Т. М. // Міжнародний науковий журнал. – 2018. – № 4. – С. 102 - 109. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/73001/1/Vasylyeva_Vorontsova_Mayboroda_Theoretical_Approaches.pdf
9. Васильєва Т. А. Сутнісний аналіз інвестиційного ринку та його ролі у функціонуванні економічної системи / Т.А. Васильєва, С.В. Леонов, О.В. Макарюк // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. – 2009. – № 85. - С. 16 – 22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54613>
10. Видяпина В. І. Економічна теорія: навчальний осібник / В. І. Видяпина, А. І. Добриніна, Г. П. Журавльова. – Москва : ИНФРА-М, 2003. - 714 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://portal.tpu.ru/SHARED/h/HUBUS/metodichka/tutorial/Tarasevich.pdf>
11. Гриньова В. М. Державне регулювання економіки: підручник для студентів вищого навчального закладу / В. М. Гриньова, М. М. Новікова. – Харків : ХНЕУ, 2007. – 736 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://textbook.com.ua/ekonomika/1473446482>
12. Довба І. В. Аналіз фінансування інноваційної діяльності підприємництва в Україні. Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки / І. В. Довба. – Ужгород: УжНУ, 2018. – С. 286 – 289. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20996>
13. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Довідка про міжнародну технічну допомогу Україні». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e485115d-5f7c-480d-ab90-563def7e4053&title=DovidkaProMizhnarodnuTekhnichnuDopomoguUkraini>
14. Кобушко І. М. Економетричне моделювання механізму запобігання тіньовим схемам виведення капіталу через податкові та інвестиційні канали в Україні:

Моделювання ймовірності здійснення операцій з легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом через інвестиційні та податкові канали: звіт про НДР (проміжний) / кер. І. М. Кобушко. – Суми: СумДУ, 2018. – 208 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/73908>

15. Котикова О. І. Державне регулювання економіки та економічна політика: конспект лекцій / О. І. Котикова. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 137 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2141/1/Derzhavne_rehulyuvannya_ekonomiky_Kotyкова.pdf

16. Конохова З. П. Моделі державного регулювання економіки : навчально-методичний посібник / З. П. Конохова - Харків: НТУ, 2018. –132 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/39128/3/Book_2018_Konokhova_Modeli_derzhavnoho.pdf

17. Костель М. В. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством: звіт про НДР (заключний) / Кер. М. В. Костель. – Суми: СумДУ, 2015. – 84 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419>

18. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: підручник / Т. В. Майорова. - Київ: КНЕУ, 2009 - с. 472. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/417813/>

19. Малиновський В. Я. Енциклопедичний словник з державного управління / В. Я. Малиновський, Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко [та ін.]. – Київ : НАДУ, 2010. – 820 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/14ff57eb-06bd-4b2b-8bfb-ead7f286d5dd.pdf

20. Мінекономіки оприлюднило консенсус-прогноз на 2020-21 роки. Стаття в інтернеті. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.5.ua/ekonomika/vvp-infliatsiia-kurs-dolara-minekonomiky-opryliudnylo-konsensus-prohnoz-na-2020-21-roky-212982.html>

21. Похилько С. В. Інвестиційно-фінансові механізми еколого-орієнтованого розвитку регіонів : звіт про НДР (заключний) / Кер. С. В. Похилько. – Суми : СумДУ, 2014. – 50 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39515>
22. Салтикова Г. В. Фактори впливу на інвестиційний потенціал Сумської області / Г. В. Салтикова, І. Ю. Черкас // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф.; за заг. ред. О. В. Прокопенко. - Суми : СумДУ, 2016. – С. 157-158. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/49938>
23. Скляр І. Д. Рух фінансового капіталу в умовах фінансової глобалізації: звіт про НДР (проміжний) / Кер. : І.Д. Скляр. – Суми: СумДУ, 2012. – 43 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34466>
24. Стеченко Д. М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика : Підручник. – Київ: Вікар, 2006. – 396 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/981/76/1/0/>
25. Ушакова Н. Г. Державне регулювання економіки : навч. метод. посібник. / Н. Г. Ушакова, Л. М. Зарецька. – Харків : ХДУХТ, 2014. – 225 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1361/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%94%D0%A0%D0%95%20%D0%97%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>
26. Шелест Є. О. Класифікація експортного потенціалу та її роль у формуванні і реалізації експортних можливостей машинобудівних підприємств / Є. О. Шелест // Вісник Тернопільського національного економічного університету, 2010. – № 3. – С. 133 – 141. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/3009>
27. Analysis of the Determinants of Social Capital in Organizations / M. P. S. R. Mercado, Vargas-Hernández, J. G. – Mexico: University of Guadalajara, 2019. – p. 124 –

133. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(1\).124-133.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(1).124-133.2019)
28. Competition among China and ASEAN-5 in the US Market. A New Extension to Shift-Share Analysis / Shuquan He. – China: Shanghai University, 2019. – p. 129 - 137. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(4\).129-137.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(4).129-137.2019)
29. Corruption, Investment and Economic Growth in Developing Countries: A Panel Smooth Transition Regression Approach. SocioEconomic Challenges / Y. H. N. Nguedie. – Cameroon: Yaounde II-SOA University, 2018. – p. 63 – 68. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://armgpublishing.sumdu.edu.ua/ua/uajournals/uasec/volume-2-issue-1/article-6/>
30. Does the Percentage of Investment Grades Given by Rating Agencies Impact their Market Share? Financial Markets, Institutions and Risks / M. A. Aslam. – UK: Coventry University, 2020. – p. 5 – 31. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/fmir.4\(1\).5-31.2020](http://doi.org/10.21272/fmir.4(1).5-31.2020)
31. Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. SocioEconomic Challenges / Y. D. Kaya. – USA: Northeastern State University, 2019. – p. 5 - 12. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).
32. Monetary Policy Surprises and the Responses of Asset Prices: An Event Study Analysis. SocioEconomic Challenges / Yu Wang G Jiang. – Cameroon: University of Yaoundé II-SOA, 2017. – p. 22 – 44. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://armgpublishing.sumdu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/12/files/sec/issue3/Jiang_S_EC_3_2017.pdf
33. Marcel Am. D. T. Impact of the Foreign Direct Investment on Economic growth on the Re-public of Benin. Financial Markets, Institutions and Risks / Am. D. T. Marcel. – China: Southwestern Financial and Economic University, 2019. – p. 69 – 78. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(2\).69-78.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(2).69-78.2019).
34. The Effect of Strategic Management Practices on the institutional Performance; the case of Dedebit credit and saving institution in Eastern Tigray. SocioEconomic Challenges / M. Meresa. – Ethiopia: Adigrat University, 2019. – p. 80 –97. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).80-97.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).80-97.2019)

35. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
36. Офіційний сайт Міністерства фінансів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/>